

Bryssel, 20. toukokuuta 2025
(OR. en)

8773/25

Toimielinten välinen asia:
2024/0079 (NLE)

EDUC 137
SOC 266
JEUN 65
DIGIT 84
ENV 316

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston suositus korkeakoulutuksen eurooppalaisesta laadunvarmistus- ja tunnustamisjärjestelmästä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu päätöslauselma, jonka neuvosto (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) hyväksyi istunnossaan 12. toukokuuta 2025.

Neuvoston suositus

korkeakoulutuksen eurooppalaisesta laadunvarmistus- ja tunnustamisjärjestelmästä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 165 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

1. Laadunvarmistusjärjestelmillä on merkittävä rooli koulutuksen korkeiden laatuvaatimusten luomisessa ja luottamuksen rakentamisessa korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmien keskuudessa koko eurooppalaisella koulutusalueella ja sen ulkopuolella. Ne ovat ylikansallisen yhteistyön keskeinen osatekijä. Korkeakoulutuksen laadun takaaminen on keskinäisen luottamuksen perusta, joka mahdollistaa ylikansallisen yhteistyön ja sujuvan oppimiseen liittyvän liikkuvuuden.
2. Päävastuu korkeakoulujen koulutustarjonnan laadusta on korkeakouluilla, joiden olisi tehtävä tiukimpien vaatimusten saavuttamisesta keskeinen painopiste ja kehitettävä laadunvarmistusstrategioita ja -prosesseja varmistaakseen tämän tavoitteen saavuttamisen.

3. Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (jäljempänä 'ESG') täytäntöönpano on ollut olennainen vaihe eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) vahvistamisessa, ja sillä on tuettu korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmien laatukulttuurin luomista kaikkialla Euroopassa. ESG:tä ei kuitenkaan ole vielä pantu kokonaisuudessaan täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa.
4. Yhteiskunnissa kaikkialla Euroopassa on käynnissä dynaaminen muutos, jonka taustalla ovat vihreä ja digitaalinen siirtymä, tekoälyn tuomat mahdollisuudet ja haasteet, väestökehityksen haasteet ja nopeasti muuttuva geopoliittinen tilanne. Korkeakoulutusjärjestelmien olisi paitsi reagoitava tähän muutokseen myös aktiivisesti edistettävä sitä ja vaikuttettava siihen. Laadunvarmistusprosessien olisi tarvittaessa tuettava korkeakouluja tässä muutoksessa tarjoamalla asiantuntija-arviointia, joiden perusteella ne voivat parantaa koulutustarjontansa laatua.
5. Laadunvarmistusprosesseista olisi voitava tehdä joustavampia, kansainvälisempiä ja tarkoituksenmukaisempia samalla kun varmistetaan, että niissä keskitytään edelleen mahdollisimman korkeiden laatustandardien varmistamiseen. Palautteen saaminen tutkinnon suorittaneilta heidän oppimis- ja urapoluistaan ja heidän hankkimiensa koulutuksen, taitojen ja osaamisen merkityksellisyydestä on arvokas seurantaväline, jota voidaan käyttää laadun ja merkityksellisyyden varmistamiseksi korkeakoulujen ja järjestelmien tasolla. Eurooppalaisen tutkinnon suorittaneiden seurantaa koskeva aloite¹ on osaltaan edistänyt tällaisen seurannan järjestelmällisyyttä ja vertailukelpoisuutta.
6. Erilaiset kansalliset laadunvarmistusjärjestelyt tekevät korkeakoulutusalan ylikansallisesta yhteistyöstä edelleen monimutkaista, häiritsevät yhteisten koulutusohjelmien kehittämistä ja rajoittavat korkeakoulujen ja opiskelijoiden koulutusmahdollisuuksia. On tärkeää tasapainottaa keskenään muodollisten vaatimusten noudattamisen osoittaminen sekä koulutustarjonnan keskeytymättömän parantamisen painottaminen ja siihen sitoutuminen, joka on laadun varmistamisen kannalta keskeistä.

¹ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä marraskuuta 2017, tutkinnon suorittaneiden seurannasta (EUVL C 423, 9.12.2017, s. 1).

7. Korkeakouluyhteisö ja jäsenvaltiot arvostavat suuresti olemassa olevia välineitä, kuten yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevaa eurooppalaista lähestymistapaa (jäljempänä 'eurooppalainen lähestymistapa')², mutta niiden täytäntöönpano on edelleen vähäistä erilaisten kansallisten lähestymistapojen vuoksi.
8. Yhteisohjelmista on tullut eurooppalaisen koulutusalueen tunnusmerkki, ja kaikki korkeakoulutusalan sidosryhmät arvostavat niitä suuresti. Riittävät laadunvarmistusjärjestelyt ovat ennakkoodellytyks sen varmistamiselle, että nämä yhteisohjelmat voidaan panna laajasti täytäntöön kaikkialla unionissa. Eurooppalaisen yhteistutkintomerkin myöntäminen ennalta määriteltujen kriteerien perusteella voisi auttaa ratkaisemaan nykyisiä yhteisohjelmien laadunvarmistukseen ja akkreditointiin liittyviä ongelmia. Eurooppalainen yhteistutkinto voisi myöhemmässä vaiheessa antaa uutta pontta ja helpottaa ylikansallista yhteistyötä tekevien korkeakoulujen yhteisohjelmien järjestämistä ja yhteistutkintojen myöntämistä Bolognan prosessin välineiden mukaisesti.
9. Vaikka eurooppalaista yhteistutkintoa koskevia keskusteluja on käynnissä, Euroopan unionin neuvosto ei ole vielä tehnyt päätöstä sen mahdollisesta käyttöönotosta, ja kaikki tässä neuvoston suosituksessa tehdyt viittaukset eurooppalaiseen yhteistutkintoon olisi tulkittava tässä mielessä. Neuvosto tarvitsee selkeitä ja yksityiskohtaisia tietoja voidakseen tehdä näyttöön perustuvan päätöksen seuraavista toimista kohti eurooppalaista yhteistutkintoa.
10. Liitteessä II olevissa eurooppalaisissa kriteereissä esitetään eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän keskeiset piirteet. Kriteereillä taataan tiukimpien standardien noudattaminen ylikansallisten ohjelmien tarjoamiseksi, ja niissä korostetaan tällaisen merkinnän erityistä eurooppalaista luonnetta. Nämä kriteerit eivät ole pakollisia eivätkä oikeudellisesti sitovia, mutta vastavuoroisen luottamuksen varmistamiseksi eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä myönnetään vasta, kun kaikki nämä kriteerit täyttyvät.

² Kyseisellä korkeakoulutuksesta vastaavien ministerien toukokuussa 2015 hyväksymällä lähestymistavalla pyritään ”poistamaan merkittävä haaste yhteisohjelmien kehittämisen tieltä määrittelemällä näille ohjelmille eurooppalaisen korkeakoulutusalueen vahvistetuille välineille perustuvat standardit, soveltamatta kansallisia kriteerejä”.

11. Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän eurooppalaiset kriteerit voivat muodostaa perustan eurooppalaiseen yhteistutkintoon myöhemmässä vaiheessa sovellettaville kriteereille, jos neuvosto päättää ryhtyä toimiin eurooppalaisen yhteistutkinnon käyttöön ottamiseksi analysoituaan eurooppalaisen yhteistutkintomerkinnän täytäntöönpanosta laadittua komission arviointikertomusta ja eurooppalaisen yhteistutkinnon toteuttavuustutkimusta kuten kuvaillaan neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisesta yhteistutkintomerkistä ja seuraavista vaiheista kohti mahdollista eurooppalaista yhteistutkintoa: parannetaan Euroopan kilpailukykyä ja lisätään eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta. Toteuttavuustutkimuksessa olisi arvioitava perusteellisesti ne eurooppalaiset kriteerit, joiden perusteella eurooppalainen yhteistutkinto myönnettäisiin, sekä vastaavat laadunvarmistusmenettelyt, joiden perusteella neuvosto tekee päätöksen mahdollisen eurooppalaisen yhteistutkinnon kriteereistä.
12. Siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi annetun neuvoston suosituksen³ mukaisesti useat jäsenvaltiot kannustavat käyttämään eurooppalaista lähestymistapaa ja ovat siirtymässä asteittain kohti institutionaalisempia ulkoisia laadunvarmistusjärjestelmiä. Tällä tavoin ne tekevät ylikansallisesta korkeakouluyhteistyöstä tehokkaampaa ja joustavampaa. Sisäisten laadunvarmistusjärjestelmien vahvistaminen on tärkeä askel kohti prosessien nopeuttamista tinkimättä kuitenkaan tiukoista laatuvaatimuksista.

³ Neuvoston suositus, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2022, siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi (EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1).

13. Korkeakoulujen allianssit, kuten Eurooppalaiset yliopistot -allianssit, ovat ylikansallisen yhteistyön eturintamassa. Neuvoston päätelmissä Eurooppalaiset yliopistot -aloitteesta – korkea-asteen koulutuksen, tutkimuksen, innovoinnin ja yhteiskunnan yhdistäminen: eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen uuden ulottuvuuden pohjustaminen⁴ todetaan, että Eurooppalaiset yliopistot -allianssien tavoitteena on parantaa kansainvälisen yhteistyön laatua sellaisten instituutioiden välisten strategioiden avulla, joissa yhdistetään oppiminen ja opetus, tutkimus, innovointi ja tietämyksen siirto taloussektorille ja yhteiskuntaan ja joilla edistetään poliittisia ja yhteiskunnallisia muutoksia. Ne ovat myös tärkeitä foorumeita kehitettäessä edelleen tutkimus- ja innovointiulottuvuutta korkeakouluissa, joiden on jatkettava työtä tutkimukseen perustuvan oppimisen parissa, sekä pitkän aikavälin joustavia ja houkuttelevia tutkimus- ja opetusuria. Allianssit sitoutuvat viemään yhteistyönsä seuraavalle tasolle perustamalla eurooppalaisten yliopistojen välisiä kampuksia, joissa yhteinen koulutustarjonta on normi. Keskeinen vaihe näiden kampusten luomisessa on, että allianssit luovat sisäisiä laadunvarmistusjärjestelmiä, joilla taataan niiden yhteisen koulutustarjonnan korkea laatu. Näin toimimalla ne voivat antaa sidosryhmilleen varmuuden, ja yhteistä koulutustarjontaa voidaan helpottaa. Keskeiset osatekijät on jo määritetty erityistä laadunvarmistuskehystä koskevan tarkastelun aloittamiseksi ja sen käytön arvioimiseksi.

⁴ Neuvoston päätelmät Eurooppalaiset yliopistot -aloitteesta – korkea-asteen koulutuksen, tutkimuksen, innovoinnin ja yhteiskunnan yhdistäminen: eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen uuden ulottuvuuden pohjustaminen (EUVL C 221, 10.6.2021, s. 14).

14. Tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattinen vastavuoroinen tunnustaminen on tarpeen, jotta oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta voidaan tehdä mahdollista kaikille ja jotta voidaan tukea tasapainoista osaamiskiertoa kaikkien jäsenvaltioiden kesken ja edistää kilpailukykyä. Korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisesta vastavuoroisesta tunnustamisesta vuonna 2018 annetussa neuvoston suosituksessa⁵ suositeltiin, että jäsenvaltiot toteuttaisivat tarvittavat toimenpiteet, jotta automaattinen vastavuoroinen tunnustaminen myöhempää opiskelua varten voidaan saavuttaa ilman erillistä tunnustamismenettelyä siten, että yhdessä jäsenvaltiossa saatu korkeakoulututkinto tunnustetaan automaattisesti samantasoisena antamaan kelpoisuus jatko-opintoihin toisissa jäsenvaltioissa, puuttumatta kuitenkaan korkea-asteen oppilaitosten tai toimivaltaisten viranomaisten oikeuteen asettaa erityisiä valintaperusteita tietyille ohjelmille tai tarkistaa asiakirjojen aitous. Vankat laadunvarmistusjärjestelmät muodostavat perustan tarvittavan luottamuksen rakentamiselle automaattisen tunnustamisen varmistamiseksi.
15. Tässä suosituksessa otetaan täysin huomioon toissijaisuusperiaate, institutionaalinen itsemääräämisoikeus ja akateeminen vapaus, ja se pannaan täytäntöön kansallisiin olosuhteisiin sopivalla tavalla ja yhteistyössä jäsenvaltioiden ja kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa,

⁵ Neuvoston suositus, annettu 26 päivänä marraskuuta 2018, korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1).

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Kaikkien laadunvarmistusjärjestelmien parantaminen

1. Suositetaan, että jäsenvaltiot

- a) edistävät laadunvarmistuksen jatkuvaa parantamista, myös korkeakoulutuksen laadun ja merkityksellisyyden parantamiseksi, ja säilyttävät korkean maiden välisen luottamuksen tason ja vastuuvollisuuden korkeakouluissa;
- b) varmistavat, että laadunvarmistusjärjestelmät ovat tarkoituksenmukaisia ja siten kykeneviä vastaamaan keskeiseen yhteiskunnalliseen, teknologiseen ja taloudelliseen kehitykseen, joka vaikuttaa korkeakoulutukseen. Korkeakoulujärjestelmät voivat ottaa mallia olemassa olevista hyvistä käytännöistä ja käsitellä näitä näkökohtia eri tavoin esimerkiksi kannustamalla korkeakouluja sisällyttämään ne sisäisiin laadunvarmistusmenettelyihinsä, asettamalla erityistavoitteita säännöllisessä ulkoisessa laadunvarmistuksessaan tai tekemällä kohdennettuja tai aihekohtaisia laadunarviointeja järjestelmätasolla. Päävastuu korkeakoulujen koulutustarjonnan laadusta on korkeakouluilla. Tällaista lähestymistapaa olisi toteutettava täysin ESG:n mukaisesti, ja se voisi sisältää muun muassa seuraavat aiheet:
 - i) Bolognan prosessissa määriteltyjen akateemisten perusarvojen edistäminen ja suojeleminen;

- ii) opetus- ja oppimistulosten merkityksellisyys henkilökohtaisen kehittymisen, työllistettävyyden sekä aktiivisen, kriittisen ja vastuullisen kansalaisuuden kannalta esimerkiksi tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittumisen seurannasta tai tiiviimmästä yhteistyöstä työmarkkinaosapuolten kanssa saatujen tietojen pohjalta, mukaan lukien opetussuunnitelmien suunnittelu ja harjoittelumahdollisuuksien tarjoaminen⁶;
- iii) se, parantavatko ohjelmat (jotka johtavat täysimääräiseen tutkintoon tai pieneen osaamiskokonaisuuteen) opiskelijoiden ja elinikäisten oppijoiden osaamista (eli tietoja, taitoja ja asenteita) keskeisistä yhteiskunnallisista ja taloudellisista painopisteistä, kuten vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä;
- iv) merkitykselliset synergiat koulutuksen, mukaan lukien ammatillinen koulutus, tutkimuksen, innovoinnin ja yhteiskunnan palvelemisen välillä;
- v) Bolognan prosessissa määritelty osallistava korkeakoulutus, jolla edistetään muun muassa saavutettavuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä opiskelijakeskeistä oppimista ja hyvinvointia;
- vi) houkuttelevat ja kestävät akateemiset urat ja työolot⁷;
- vii) strategiat kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi;

⁶ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä marraskuuta 2017, tutkinnon suorittaneiden seurannasta (EUVL C 423, 9.12.2017, s. 1).

⁷ Kuten ne on määritelty houkuttelevista ja kestävästä urista korkeakoulusektorilla 25 päivänä marraskuuta 2024 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C, C/2024/7282, 5.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj>).

- c) varmistavat mahdollisuuksien mukaan, että korkeakoulujen ulkoiset laadunvarmistusprosessit ovat tarkoituksenmukaisia ja resurssitehokkaita hallinnollisen lisärasituksen välttämiseksi;
- d) varmistavat, että korkeakoulujen ja ohjelmien akkreditointia, rekisteröintiä ja arviointia koskevat päätökset tehdään avoimesti ja puolueettomasti ESG:n mukaisesti siten, että laatukulttuurin edistämiseksi hyödynnetään asianmukaista asiantuntijatietoa ja että korkeakouluyhteisö, myös opiskelijat sekä akateeminen ja hallinnollinen henkilöstö, osallistuu siihen;
- e) kannustavat korkeakouluja seuraamaan, missä määrin laadunvarmistusmenettelyt johtavat koulutustarjonnan laadun paranemiseen;
- f) kannustavat julkaisemaan laatuarvioinnit (riippumatta siitä, onko arviointi suoritettu oppilaitos- vai ohjelmakohtaisesti) ulkoisen laadunvarmistuksen tulostietokannassa (DEQAR) ja helpottamaan niiden kääntämistä eri kielille, jotta voidaan lisätä maiden välistä avoimuutta korkeakoulutustarjonnan laadun osalta;

- g) varmistavat, että institutionaaliset sisäiset laadunvarmistusjärjestelmät kattavat korkeakoulun koko koulutustarjonnan. Pieniin osaamiskokonaisuuksiin johtavan koulutustarjonnan osalta jäsenvaltioiden olisi käytettävä viitekehyksenä eurooppalaista lähestymistapaa pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi sekä pienten osaamiskokonaisuuksien suunnittelua ja myöntämistä koskevia eurooppalaisia periaatteita⁸;
- h) tukevat ja kannustavat laadunvarmistuselimiä järjestämään keskinäistä oppimista koskevia toimia, jotta kansalliset korkeakoulut ja laadunvarmistuselimet voivat vertailla käytäntöjään muiden eurooppalaisen koulutusalueen toimijoiden käytäntöihin. Tämä voidaan toteuttaa vertailuoppimisen⁹ avulla, jossa korkeakoulut ja laadunvarmistuselimet voivat oppia muilta johtavilta korkeakouluilta, tai analysoimalla tutkinnon suorittaneiden eurooppalaisen seurantajärjestelmän tai eurooppalaisen korkeakoulusektorin seurantakeskuksen tietoja.

⁸ Kuten ne on esitetty eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10).

⁹ Vertailuoppiminen määritellään prosessiksi, jolla luodaan systeeminen ja integroitu yhteys vertailuanalyysin ja keskinäistä oppimista koskevien toimien välille kaikilla korkeakoulutuksen laadunvarmistukseen liittyvillä aloilla.

Korkeakoulujen allianssien laadunvarmistuskehyksen kehittämisen tarkastelu

2. Suositetaan, että jäsenvaltiot osallistuvat sellaisen erityisen eurooppalaisen kehyksen kehittämisen tarkasteluun, jonka avulla kaikenlaiset korkeakoulujen allianssit, jotka tekevät kestävästä ja pitkäaikaista, muuta kuin tilapäistä tai hankekohtaista yhteistyötä, voivat toteuttaa yhteisten sisäisten laadunvarmistusjärjestelyjensä yhteisen ulkoisen arvioinnin, joka kattaa kaikki niiden yhteiset toimet tai ainakin niihin osallistuvien korkeakoulujen yhteisen koulutustarjonnan, kuten yhteisohjelmat tai tarvittaessa yhteiset pienet osaamiskokonaisuudet. Tähän työhön olisi sisällytettävä seuraavat toimet:
- a) yhteistyö laadunvarmistuksen sidosryhmien ja korkeakoulujen allianssien kanssa kyseisen erityisen laadunvarmistuskehyksen kehittämisen tarkastelemiseksi tämän suosituksen liitteeseen I sisältyvien osatekijöiden pohjalta ja tarvittaessa Erasmus+-ohjelmasta rahoitettujen EUniQ-¹⁰ ja IMINQA-hankkeiden¹¹ tulosten perusteella ja sen testaamiseksi;
 - b) kyseisen erityisen kehyksen tarpeellisuuden arviointi, jossa keskitytään etenkin siihen, voiko se vähentää merkittävästi hallinnollista rasitusta ja tuottaa korkeakouluille ja muille asiaankuuluville toimijoille selkeää lisäarvoa;
 - c) arvioinnin tulosten perusteella sen mahdollistaminen, että EQAR-rekisteriin rekisteröityneet EU:n laadunvarmistuselimet ja ne EU:n elimet, jotka panevat täysimääräisesti täytäntöön yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen lähestymistavan, suorittavat tällaisen ulkoisen laadunarvioinnin kyseisen kehyksen pohjalta.

¹⁰ EUniQ-hankkeessa kehitettiin lähestymistapa eurooppalaisten yliopistojen kattavaa laadunvarmistusta varten.

¹¹ IMINQA on kehysanke, jolla tuetaan Bolognan prosessin teemakohtaista laadunvarmistusta käsittelevää vertaisryhmää.

Ulkoisen laadunvarmistuksen ohjelmakohtaisten tai yhdistettyjen lähestymistapojen sujuvoittaminen

3. Suositetaan, että jäsenvaltiot

- a) helpottavat ylikansallista yhteistyötä ja korkeakoulujärjestelmien mukautumista
 - i) tukemalla korkeakouluja vankan sisäisen laadunvarmistusprosessin luomisessa tai sen parantamisessa ja vahvan institutionaalisen laatukulttuurin kehittämisessä;
 - ii) kannustamalla korkeakouluja siirtymään kohti laadunvarmistuksen institutionaalista lähestymistapaa, kun ne ovat luoneet vankan sisäisen laadunvarmistusprosessin, esimerkiksi siten, että laadunvarmistuselinten suorittama akkreditointi on pakollinen ainoastaan uusien ohjelmien käyttöönoton yhteydessä, ja sisällyttämällä sisäiseen laadunvarmistusprosessiin itse suoritettavia uudelleenakkreditointimenettelyjä;
 - iii) vahvistamalla laadunvarmistuksen näyttöön perustuvaa lähestymistapaa hyödyntämällä erilaisia tietoja, kuten tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittumisen seurantatietoja ja eurooppalaisen korkeakoulusektorin seurantakeskuksen tietoja; ja
 - iv) tukemalla korkeakoulujen vertaisoppimista ja valmiuksien kehittämistä niiden laatukulttuurin vahvistamiseksi siirryttäessä kohti ulkoisen laadunvarmistuksen institutionaalista lähestymistapaa;

- b) jos eurooppalaista lähestymistapaa ei ole vielä pantu täytäntöön, mahdollistavat sen käyttämisen ja kannustavat siihen
 - i) poistamalla kansallisella tasolla lisätyt laadunvarmistusta koskevat vaatimukset tai muut mahdolliset hallinnolliset tai sääntelyyn liittyvät esteet;
 - ii) luomalla mahdollistavan ympäristön, joka tarjoaa institutionaalisen itsemääräämisoikeuden huomioon ottaen ohjeita ja tukea laadunvarmistuksen parissa työskenteleville henkilöille;
 - iii) edistämällä ympäristöä, jossa eurooppalaisen lähestymistavan noudattamisesta ei aiheudu taloudellista haittaa verrattuna kansallisella tasolla toteutettaviin menettelyihin.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän perustan luominen

Suositetaan, että eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä myönnetään ainoastaan

- a) silloin, kun kaikki liitteessä II vahvistetut eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintää koskevat eurooppalaiset kriteerit täyttyvät,
- ja
- b) laadulle, joka on kansallisista olosuhteista riippuen varmistettu ESG:n tai tunnustettujen ohjelmien mukaisesti, jotta voidaan varmistaa yhteisten standardien soveltaminen sekä merkinnän laatu ja uskottavuus.

4. Suositetaan, että jäsenvaltiot

- a) antavat EQAR-rekisteriin rekisteröityneille EU:n laadunvarmistuselimille sekä EU:n virastoille, jotka soveltavat täysimääräisesti yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevaa eurooppalaista lähestymistapaa, mahdollisuuden
 - i) myöntää eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä¹² yhteistutkinto-ohjelmille, jotka perustuvat olemassa oleviin Bolognan prosessin välineisiin ja jotka vastaavat ESG:n kriteerejä sekä kaikkia liitteessä II vahvistettuja eurooppalaisia kriteerejä, joissa edellytetään ulkoisen laadunvarmistuksen ohjelmakohtaista tai yhdistettyä lähestymistapaa;
- tai
- ii) antaa kaikentyyppisille korkeakouluille, joiden kansallinen tai alueellinen ulkoinen laadunvarmistus suoritetaan oppilaitostasolla, lupa myöntää itse eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä yhteistutkinto-ohjelmilleen sisäisen laadunvarmistuksen perusteella ja olemassa olevien Bolognan prosessin välineiden, ESG:n ja kaikkien eurooppalaisten kriteerien mukaisesti;
- b) määrittävät tapoja täydentää säännöllistä ESG:n mukaista arviointia, joka koskee kansallisten laadunvarmistuselinten työtä sen varmistamiseksi, että yhteisohjelmat täyttävät eurooppalaiset kriteerit; ja luovat luettelon yhteisohjelmista, jotka täyttävät eurooppalaiset kriteerit ja joille voidaan myöntää eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä;
- c) tekevät yhteistyötä komission kanssa sen arvioimiseksi, voidaanko eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintää koskevia eurooppalaisia kriteerejä soveltaa tarvittaessa myös korkeakouluohjelmiin EQF-tasolla 5.

¹² Kuten mainitaan siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi 5 päivänä huhtikuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen 12 kohdassa (EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1).

Automaattisen tunnustamisen toteutus

5. Suositetaan, että jäsenvaltiot

- a) kannustavat arvioimaan automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen¹³ toteutusta korkeakoulujen sisäisillä ja ulkoisilla laadunvarmistusprosesseilla ja tukevat tällaista arviointia;
- b) laativat tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen ja muiden asianomaisten sidosryhmien kanssa korkeakouluja varten selkeät ohjeet siitä, miten tutkintojen automaattinen tunnustaminen korkeakoulutukseen pääsyä varten voidaan erottaa korkeakoulujen oikeudesta tehdä päätöksiä tiettyyn ohjelmaan pääsystä. Kyseisiä ohjeita olisi tarvittaessa tarkistettava automaattisen tunnustamisen toteutusta käsittelevien Erasmus+ -ohjelman kiihdyttämötiimien arviointien¹⁴ perusteella;
- c) kannustavat korkeakouluja soveltamaan valintamenettelyihin oppimistuloksiin perustuvaa lähestymistapaa tämän kuitenkin rajoittamatta kyseisten oppilaitosten mahdollisuutta määrittää omat valintakriteerinsä;
- d) tekevät yhteistyötä korkeakoulujen ja kansallisten tai alueellisten tunnustamiselinten kanssa tunnustamispäätösten valvomiseksi ja tehostavat tiedonkeruuta ja näyttöön perustuvia lähestymistapoja oppilaitoskohtaisella, kansallisella ja eurooppalaisella tasolla;

¹³ Kuten on määritelty korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä 26 päivänä marraskuuta 2018 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1).

¹⁴ Kuten on suositeltu komission kertomuksessa neuvostolle korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta, 23.2.2023 (COM(2023) 91 final).

- e) tukevat korkeakouluja siinä, että ne myöntävät kaikki tutkinnot ja pienet osaamiskokonaisuudet muodossa, joka on yhteensopiva eurooppalaisen digitaalisen opintotodistuksen standardien kanssa, eurooppalainen oppimismalli mukaan luettuna, sillä siihen sisältyvät aitoustarkastukset ja laadunvarmistuksen ja akkreditoinnin todistamiset ovat ensiarvoisen tärkeitä automaattisen tunnustamisen kannalta;
 - f) kannustavat ja tukevat ENIC-NARIC-keskusten ja korkeakoulujen henkilöstön valmiuksien ja verkostoitumisen kehittämistä koulutuksen ja digitaalisten välineiden, kuten tekoälyn, avulla ja varmistavat tiiviin yhteistyön tutkintojen tunnustamisesta ja laadunvarmistuksesta vastaavien viranomaisten kanssa;
 - g) tukevat tutkintojen tunnustamisen ja laadunvarmistuksen parissa sekä kansallisella että Euroopan tasolla työskentelevän henkilöstön, ENIC-NARIC-verkoston ja eurooppalaisen korkeakoulutuksen laadunvarmistusyhdistyksen (ENQA) välistä tiivistä yhteistyötä.
6. Suositetaan, että jäsenvaltiot panevat täytäntöön nämä suositukset mahdollisimman pian, jotta kaikenlaiset korkeakoulut voivat ottaa käyttöön eurooppalaisen yhteistutkintomerkin ja siirtyä kohti eurooppalaista yhteistutkintoa ottaen huomioon neuvoston päätöslauselman eurooppalaisesta yhteistutkintomerkistä ja seuraavista vaiheista kohti mahdollista eurooppalaista yhteistutkintoa: parannetaan Euroopan kilpailukykyä ja lisätään eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta. Jäsenvaltioita kehoitetaan tiedottamaan komissiolle säännöllisesti eurooppalaisen koulutusalueen työskentelyrakenteiden¹⁵ puitteissa tämän suosituksen tavoitteita tukevista, asianmukaisella tasolla toteutetuista toimenpiteistä, sillä ne ovat tärkeitä eurooppalaisen koulutusalueen toteutumisen ja kehittämisen kannalta.

¹⁵ Kuten esitetään neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030) (EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1).

PYYTÄÄ KOMISSIOTA

7. tukemaan EQAR-rekisterin hallinnoiman ulkoisen laadunvarmistuksen tulostietokannan (DEQAR)¹⁶ jatkokehittämistä, jotta siihen voidaan luetteloida ohjelmat, joille on myönnetty eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä, hyödyntäen kyseistä tietokantaa automaattista tunnustamista varten käyttävien tutkintojen tunnustamisen tiedotuskeskusten (NARIC) hyviä käytäntöjä,
8. tukemaan jatkossakin tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittumisen seurantakäytäntöjen kehittämistä ja edistämistä, jotta voidaan parantaa korkeakoulutuksen laatua ja merkityksellisyyttä sekä kehittää sen vertailua ja vertailuanalyysiä eri maiden ja korkeakoulujen välillä,
9. jakamaan edelleen jäsenvaltioiden ja laajan korkeakouluyhteisön kanssa kokemuksia, joita on saatu ylikansallisista yhteistyöaloitteista, kuten Eurooppalaiset yliopistot -alliansseista, ja ohjelmista, kuten Erasmus Mundus -maisteriohjelmista, Marie Skłodowska-Curie -tohtoriohjelmista ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta¹⁷ rahoitetuista erikoistuneista koulutusohjelmista,

¹⁶ DEQAR-tietokanta on Euroopan korkeakoulutuksen laadunvarmistusrekisteriin (EQAR) rekisteröityjen laadunvarmistuselinten ulkoisen laadunvarmistuksen tulostietokanta. Kaikki EQAR-rekisteriin rekisteröidyt elimet voivat julkaista raporttinsa tietokannassa. DEQAR-tietokantaan osallistuminen on vapaaehtoista.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/694, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman perustamisesta ja päätöksen (EU) 2015/2240 kumoamisesta (EUVL L 166, 11.5.2021, s. 1).

10. kannustamaan jäsenvaltioita käyttämään teknisen tuen välinettä, jonka avulla ne voivat hyödyntää räätälöityä teknistä asiantuntemusta tarvittavien korkeakoulutukseen liittyvien uudistusten suunnittelussa ja toteuttamisessa ja esimerkiksi korkeakoulujen hallinnon ja laadunvarmistusmekanismien parantamisessa,
11. tukemaan laadunvarmistuselinten välistä vertailuoppimista.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

**Osatekijät, joiden pohjalta tarkastellaan korkeakoulujen allianssien
laadunvarmistuskehyksen kehittämistä**

1. JOHDANTO

Seuraavat osatekijät on muotoiltu siten, että niiden pohjalta voidaan tarkastella uuden korkeakoulujen allianssien laadunvarmistusmallin kehittämistä kokonaisuutena. Niissä hyödynnetään Erasmus+ -ohjelmasta rahoitettujen QA-FIT- ja IMINQA-hankkeiden tuloksia. Näitä osatekijöitä on analysoitu yhdessä laadunvarmistuksen sidosryhmien kanssa, eikä niissä ole tarkoitus toistaa muita laadunvarmistusprosesseja. Niitä tarkastellaan edelleen yhdessä jäsenvaltioiden ja korkeakoulutuksen sidosryhmien kanssa. Ne toimivat vapaaehtoisena työkaluna, jonka avulla korkeakoulujen allianssit voivat varmistaa yhteisesti hallinnoitujen toimiensa laadun ja tehokkuuden.

2. TARKOITUS

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (jäljempänä 'ESG') periaatteiden mukaisesti laadunvarmistuksen arvioinnilla olisi kaksi tarkoitusta, vastuuvollisuus ja toiminnan parantaminen, eli se

- a) edistäisi allianssin laadun parantamista ja tukisi allianssia sen tavoitteiden saavuttamisessa ja
- b) antaisi allianssille mahdollisuuden osoittaa yhteisesti hallinnoitujen toimiensa laadun.

Näin ollen allianssin valitseman laadunvarmistuselimen suorittama arviointi

- a) vahvistaisi, että korkeakoulujen yhteistyö vastaa tässä suosituksessa tarkoitettua allianssia,
- b) vähentäisi allianssin hallinnollista taakkaa, kun yhteisesti hallinnoidut toimet läpikäyvät ulkoisen laadunvarmistuksen yhteisesti ja vain kerran tietyn voimassaolokauden aikana sen sijaan, että niihin sovellettaisiin useita kansallisia ulkoisia laadunvarmistusjärjestelmiä ja
- c) helpottaisi allianssien yhteisen koulutustarjonnan, esimerkiksi yhteisohjelmien tai pienten osaamiskokonaisuuksien, laadunvarmistusta.

3. PERIAATTEET

Laadunvarmistuselinten kehittämät arviointimenetelmät

- a) heijastaisivat allianssien riippumattomuutta ja monimuotoisuutta,
- b) kannustaisivat allianssia perustamaan yhteisen sisäisen laadunvarmistusjärjestelmän, joka kattaa sen yhteisen koulutustarjonnan kokonaisuudessaan,
- c) noudattaisivat kertaluonteisuuden periaatetta, eli yhteisen koulutustarjonnan laatu varmistettaisiin ulkoisesti vain kerran saman voimassaolokauden aikana ja
- d) ottaisivat huomioon kaikki asiaankuuluvat ESG:n osat, yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen lähestymistavan ja tarvittaessa tämän suosituksen liitteessä II vahvistetut eurooppalaisen yhteistutkimuksen laatumerkintää koskevat eurooppalaiset kriteerit.

4. OSALLISTUMISKELPOISUUS

Arviointi olisi avoin kaikille eurooppalaisen korkeakoulutusalueen korkeakoulujen alliansseille.

Allianssilla olisi oltava jonkinlainen allianssitason sisäinen laadunvarmistusjärjestelmä, joka vastaa tietyistä yhteisesti hallinnoiduista toimista.

5. SOVELTAMISALA

Arvioinnissa keskityttäisiin allianssin sisäisten laadunvarmistus- ja laadunparannusmekanismien tehokkuuteen. Allianssin olisi määriteltävä ja tehtävä läpinäkyväksi, mihin yhteiseen koulutustarjontaan ja yhteisiin toimiin sovelletaan yhteistä, allianssitason sisäistä laadunvarmistusta.

6. KESKEISET PIIRTEET

Arviointi perustuisi standardeihin, jotka noudattavat kaikilta osin ESG:n osaa 1.

Standardit voisivat sisältää myös vahvistuksen siitä, että allianssin sisäisellä laadunvarmistuksella varmistetaan, että

- a) allianssin tarjoamat yhteiset koulutusohjelmat täyttävät yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen lähestymistavan vaatimukset ja
- b) yhteiset koulutusohjelmat täyttävät eurooppalaiset kriteerit eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän myöntämiseksi, jos allianssi päättää myöntää sen.

Arvioinnin suorittaa allianssin valitsema EQAR-rekisteriin rekisteröity EU:n laadunvarmistuselin tai EU:n virasto, joka soveltaa täysimääräisesti yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevaa eurooppalaista lähestymistapaa.

Arvioinnissa olisi käytettävä johdonmukaisia menetelmiä ja menettelyjä, jotka laaditaan kokonaisuudessaan näiden osatekijöiden pohjalta ja joita sovelletaan arvioinnin suorittavasta elimestä riippumatta.

Menetelmillä varmistettaisiin, että kaikki menettelyt räätälöidään kunkin allianssin mukaan ottaen huomioon allianssin tehtävä, kokoonpano (esimerkiksi koko ja maantieteellinen jakauma) ja yhteisesti hallinnoitujen toimien laajuus.

7. TULOKSET JA SEURAUKSET

Arvioinnin päätteeksi EQAR-rekisteriin rekisteröity EU:n laadunvarmistuselin tai EU:n virasto, joka soveltaa täysimääräisesti yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevaa eurooppalaista lähestymistapaa, tekisi päätöksen, joka on joko myönteinen, ehdollisesti myönteinen tai kielteinen.

Myönteinen arviointipäätös antaisi kansalliset vaatimukset huomioon ottaen allianssille oikeuden

- a) akkreditoida itse arvioinnin kattama yhteinen koulutustarjontansa yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen lähestymistavan mukaisesti ja
- b) käyttää eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintää niiden ohjelmien osalta, jotka täyttävät eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän kriteerit.

Jäsenvaltiot voisivat tunnustaa myönteisen arviointipäätöksen seuraavasti:

- a) oppilaitostason kansallisen ulkoisen laadunvarmistuksen osalta: yhteisen sisäisen laadunvarmistuksen piiriin kuuluva ja arvioinnin läpäissyt yhteinen koulutustarjonta vapautetaan kokonaisuudessaan ylimääräisistä kansallisista laadunvarmistusmenettelyistä ja
- b) ohjelmatason kansallisen ulkoisen laadunvarmistuksen osalta: kaikki yhteisen sisäisen laadunvarmistuksen piiriin kuuluvat ja arvioinnin läpäisseet ohjelmat vapautetaan ylimääräisistä kansallisista laadunvarmistusmenettelyistä.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän eurooppalaiset kriteerit

Eurooppalaiset kriteerit jaetaan kahteen luokkaan:

- Ensimmäisessä luokassa keskitytään ohjelman organisointiin¹⁸ ESG:hen ja eurooppalaiseen lähestymistapaan sisältyvien kriteerien perusteella¹⁹;
- Toisessa luokassa keskitytään eurooppalaiseen ulottuvuuteen, ja se sisältää arvopohjaiset kriteerit, joissa otetaan huomioon yhteisten eurooppalaisten arvojen merkitys. Sillä edistetään eurooppalaisen korkeakoulutusalueen arvoja (akateeminen vapaus, akateeminen rehellisyys, institutionaalinen itsemääräämisoikeus, opiskelijoiden ja henkilöstön osallistuminen korkeakoulutuksen hallintoon, julkinen vastuu korkeakoulutuksesta ja korkeakoulutuksen julkinen vastuu) sekä monikielisyyttä, osallisuutta, ympäristökestävyyttä, monitieteisyyttä, tiedemaailman ulkopuolisia oppimismahdollisuuksia sekä työllistettävyyttä ja digitalisaatiota, jotka tekevät eurooppalaisesta yhteistutkinnosta ainutlaatuisen. Tältä osin on tärkeää, että osallistuville korkeakouluille on myönnetty korkea-asteen koulutusta koskeva Erasmus-peruskirja ja että ne ovat sisällyttäneet eurooppalaisen ulottuvuuden kriteerit yhteisiin järjestelyihinsä²⁰.

¹⁸ Ohjelman organisointi viittaa siihen, miten yhteisohjelma on perustettu ja miten se toimii kumppanioppilaitoksissa.

¹⁹ Dynaamisessa yhdenmukaistamisprosessissa ESG:n ja eurooppalaisen lähestymistavan tulevia muutoksia olisi sovellettava myös eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän myöntämiskriteereihin.

²⁰ Yhteisillä ohjelmajärjestelyillä tarkoitetaan menettelyllisiä ja oikeudellisia puitteita, joilla säännellään yhteisohjelman toteutusta ja suunnittelua. Yhteisiin järjestelyihin voivat kuulua esimerkiksi yhteisvalinta, opiskelijavalinta, yhteinen opetussuunnitelma, laadunvarmistusmenettelyt, arviointi, arvostelujärjestelmä, yhteinen hallinto, kestävyyspolitiikat, rahoitusorganisaatio, alumneihin sovellettava yhteinen lähestymistapa, viestintä- ja tiedotusstrategia sekä yhteiset teollis- ja tekijänoikeuspolitiikat. Tällaiset järjestelyt vahvistetaan yleensä yhteisissä asiakirjoissa, kuten konsortiosopimuksissa.

Eurooppalaiset kriteerit on jaettu kahteen luokkaan, jotta ne kuvastavat selkeästi korkeakoulujen ensisijaista vastuuta akateemisten arvojen turvaamisesta, samalla kun tunnustetaan eurooppalaisen ulottuvuuden merkitys.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän eurooppalaisten kriteerien täyttymisen tarkastaa joko EU:n laadunvarmistuselin, joka on rekisteröity Euroopan korkeakoulutuksen laadunvarmistusrekisteriin (EQAR), tai EU:n virasto, joka soveltaa täysimääräisesti yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevaa eurooppalaista lähestymistapaa. Tämän lisäksi tarkastaminen voidaan itseakkreditoivien oppilaitosten tapauksessa suorittaa myös itsearvioinnin muodossa.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän myöntämiskriteerien täytyminen tarkistetaan omien ilmoitusten ja akkreditointi- tai arviointiraporttien sekä yhteisohjelman järjestelyjä kuvaavien keskeisten asiakirjojen, kuten konsortiosopimusten, perusteella.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkinnän eurooppalaiset kriteerit			EQF- tasot
A. Ohjelman organisointia koskevat kriteerit			
	A1. Mukana olevat korkeakoulut	Yhteisohjelmaa tarjoaa vähintään kaksi korkeakoulua vähintään kahdesta eri jäsenvaltiosta.	6, 7, 8
	A2. Ylikansallisten yhteistutkintojen toteutus	Yhteisohjelman suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä kaikki mukana olevat korkeakoulut.	6, 7, 8
		Yhteisohjelma johtaa yhteistutkinnon myöntämiseen.	6, 7, 8
		Opiskelijoille annetaan yhteistutkintotodistuksen liite.	6, 7
		Yhteisohjelmassa kuvataan oppimistavoitteet ja opintopisteet ECTS-käyttöoppaan mukaisesti.	6, 7

	A3. Yhteisohjelmaa koskevat yhteiset järjestelyt	Yhteisohjelmassa on yhteisiä toimintapolitiikkoja, menettelyjä ja/tai järjestelyjä, joiden mukaisesti määritellään opetussuunnitelmien suunnittelu ja toteutus sekä kaikki organisatoriset ja hallinnolliset asiat. Opiskelijoiden edustajat osallistuvat päätöksentekoprosessiin, jossa määritellään yhteiset toimintapolitiikat ja menettelyt ja/tai järjestelyt.	6, 7, 8
	A4. Laadunvarmistusjärjestelyt	Sisäinen ja ulkoinen laadunvarmistus toteutetaan eurooppalaisen korkeakoulutusalueen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (ESG) mukaisesti. Korkeakouluja, opintoalaa tai ohjelmaa arvioi EQAR-rekisteriin rekisteröity EU:n laadunvarmistuselin tai EU:n virasto, joka soveltaa täysimääräisesti yhteisohjelmien laadunvarmistuksen eurooppalaista lähestymistapaa.	6, 7, 8

		Yhteisohjelmaa arvioidaan yhteisohjelmien laadunvarmistuksen eurooppalaisen lähestymistavan standardien mukaisesti.	6, 7, 8
	A5. Jatkosijoittumisen seuranta	Yhteisohjelmassa seurataan tutkinnon suorittaneita jatkosijoittumisen seurantajärjestelmän tai eurooppalaisen korkeakoulusektorin seurantakeskuksen keräämien tietojen avulla.	6, 7, 8
	A6. Opiskelijalähtöinen oppiminen	Yhteisohjelma suunnitellaan ja toteutetaan ja sitä parannetaan jatkuvasti siten, että se kannustaa opiskelijoita ottamaan aktiivisen roolin oppimisprosessissa. Opiskelijoiden arviointi heijastaa tätä lähestymistapaa.	6, 7, 8

	A7. Ylikansallinen kampus – palvelujen saatavuus	Ohjelmassa on yhteisiä toimintapolitiikkoja, joiden mukaisesti opiskelijat ja henkilöstö voivat käyttää asiaankuuluvia palveluja kaikissa osallistuvissa korkeakouluissa samoin edellytyksin kuin niiden omat opiskelijat ja paikallinen henkilöstö ²¹ .	6, 7, 8
	A8. Joustava ja integroitu opiskelijaliikkuvuus	Yhteisohjelma tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden fyysiseen liikkuvuuteen vähintään 30 ECTS-opiskelujakson verran (voidaan jakaa usealle oleskelulle) yhdessä tai useammassa kumppanioppilaitoksessa. Yhteisohjelma tarjoaa vaihtoehtoja opiskelijoille, jotka eivät voi matkustaa. Niitä ovat esimerkiksi virtuaalivaihdot ja/tai monimuotoaliikkuvuus.	6, 7
		Yhteisohjelma tarjoaa vähintään kuuden kuukauden mittaisen fyysisen liikkuvuuden jakson yhdessä tai useammassa kumppanioppilaitoksessa. Yhteisohjelma tarjoaa vaihtoehtoja opiskelijoille, jotka eivät voi matkustaa.	8
	A9. Opinnäytetöiden yhteisarviointi ja yhteisvalvonta	Opinnäytetöitä valvoo vähintään kaksi valvojaa, ja niitä arvioivat yhdessä yhteisvalvojat tai lautakunta, jossa on jäseniä vähintään kahdesta eri korkeakoulusta, jotka sijaitsevat kahdessa eri maassa.	8

²¹ Tämä ei tarkoita kaikissa oppilaitoksissa automaattista oikeutta taloudellisiin etuuksiin, kuten apurahoihin tai sosiaaliturvaan.

B. Eurooppalaista ulottuvuutta koskevat kriteerit

	B1. Tieteidenvälisyys ja tutkimukseen perustuva oppiminen	Yhteisohjelman järjestelyihin sisältyy tieteidenvälisyyttä ja/tai tutkimukseen perustuvaa oppimista koskevia osia, jotka on räätälöity yhteisohjelman luonteen ja olosuhteiden mukaan.	6, 7, 8
	B2. Oppimismahdollisuudet tiedeyhteisön ulkopuolella ja työllistyvyys	Yhteisohjelman järjestelyihin sisältyy mahdollisuuksia laajentaa opiskelijoiden oppimiskokemusta akateemisen yhteisön ulkopuolelle, ja ne on räätälöity yhteisohjelman luonteen ja olosuhteiden mukaan, mukaan lukien työmarkkinavaatimukset, joihin sisältyy monialaisia komponentteja tai toimintoja sekä monialaisten taitojen kehittämistä ²² .	6, 7, 8

²² Näitä ovat muun muassa yhteistyö talous- ja sosiaali-alojen kanssa opetussuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa, työharjoittelu, työssäoppiminen, työelämäjakso, vapaaehtoistyö, yhteisöpalveluoppiminen ja haasteisiin perustuvat lähestymistavat.

	B3. Digitalisaatio	Yhteisohjelman järjestelyihin sisältyy yhteisohjelman luonteen ja olosuhteiden mukaan opiskelijoille räätälöityjä mahdollisuuksia hankkia riittävät digitaaliset taidot ja osaaminen.	6, 7, 8
	B4. Arvot	Yhteisohjelman järjestelyt noudattavat eurooppalaisen korkeakoulutusalueen arvoja (akateeminen vapaus, akateeminen rehellisyys, institutionaalinen itsemääräämisoikeus, opiskelijoiden ja henkilöstön osallistuminen korkeakoulutuksen hallintoon, julkinen vastuu korkeakoulutuksesta ja korkeakoulutuksen julkinen vastuu), ja niissä sitoudutaan edistämään yhteisiä eurooppalaisia arvoja ²³ ja demokraattista kansalaisuutta.	6, 7, 8

²³ Kuten ne on ilmaistu SEU 2 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.

	B5. Monikielisyys	Yhteisohjelman järjestelyt tarjoavat kaikille opiskelijoille mahdollisuuden oppia kieliä altistamalla heidät vähintään kahdelle EU:n eri kielelle ²⁴ oppimista koskevien toimien tai oppimiseen liittyvän liikkuvuuden aikana.	6, 7, 8
	B6. Osallistavuus	Yhteisohjelman järjestelyihin kuuluu sitoutuminen laaja-alaiseen osallistumiseen edistämällä monimuotoisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta sekä toteuttamalla räätälöityjä toimenpiteitä muita heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden ja henkilöstön jäsenten tukemiseksi.	6, 7, 8
		Yhteisohjelman järjestelyihin kuuluu sitoutuminen eurooppalaisen tutkijoiden peruskirjan periaatteisiin.	8
	B7. Ympäristökestävyys	Yhteisohjelman järjestelyt sisältävät ympäristökestävyyteen liittyviä politiikkoja ja toimia, jotka on räätälöity yhteisohjelman luonteen ja olosuhteiden mukaan. Niitä ovat toimenpiteet, joilla minimoidaan ohjelman toimien ympäristöjalanjälki, ja opiskelijoille tarjotut mahdollisuudet kehittää asianmukaisia vihreitä taitoja ja osaamista.	6, 7, 8

²⁴ Altistuminen EU:n kielille voi tapahtua kielten aktiivisen tai passiivisen käytön kautta millä tahansa tasolla opetustoiminnassa tai oppimista koskevissa toimissa, kokeissa, tutkimustoiminnassa, ammatillisessa tai kansalaistoiminnassa sekä liikkuvuusjaksojen aikana, mukaan lukien liikkuvuus maahan, jossa puhutaan eri kieltä.

Termit

Allianssi: vähintään kahdesta eurooppalaisesta korkeakoulusta koostuva ryhmä, jonka puitteissa on aloitettu ylikansallinen pitkäaikainen rakenteellinen yhteistyö, joka vahvistetaan allianssin kunkin jäsenen asiaankuuluvien päätöksentekuelinten oppilaitostasolla hyväksymässä yhteisessä tehtävämäärityksessä. Yhteistyöhön sisältyy se, että hallinnosta päätetään yhdessä, sekä ydintehtävänä on yhteisen koulutustarjonnan tarjoaminen. Tällaisia alliansseja ovat esimerkiksi Eurooppalaiset yliopistot -aloitteesta rahoitetut korkeakoulujen allianssit.

Koulutustarjonta: korkea-asteen koulutustarjonta sen laajimmassa merkityksessä, eli tutkinto-ohjelmat, pieneen osaamiskokonaisuuteen johtavat kurssit sekä muu tarjonta, joka ei johda viralliseen tutkintoon.

Yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskeva eurooppalainen lähestymistapa:

korkeakoulutuksesta vastaavien EU-maiden ministerien toukokuussa 2015 hyväksymä lähestymistapa, jonka tarkoituksena on helpottaa yhteisohjelmien ulkoista laadunvarmistusta. Siinä määritellään standardit, jotka perustuvat eurooppalaisen korkeakoulutusalueen vahvistettuihin välineisiin, soveltamatta kansallisia lisäkritereitä. Lähestymistavan odotetaan helpottavan yhteisohjelmien laadunvarmistusta koskevia yhdenmukaisia lähestymistapoja, joissa otetaan aidosti huomioon ohjelmien yhteinen luonne. Lisätietoa osoitteessa

https://www.eqar.eu/assets/uploads/2018/04/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v1_0.pdf

Arviointi: korkeakoulun tai koulutustarjonnan laadunarviointi, joka tehdään joko sisäisesti tai ulkoisesti.

Yhteistutkinto-ohjelma: yhteistutkintoon johtava yhteisohjelma.

Eurooppalainen yhteistutkinto: eurooppalaisen yhteistutkinnon käsitteen lopullinen muoto ja määritelmä vahvistetaan, kun neuvosto päättää ryhtyä toimiin eurooppalaisen yhteistutkinnon käyttöön ottamiseksi analysoituaan eurooppalaisen yhteistutkintomerkkin täytäntöönpanosta laadittua komission arviointikertomusta ja eurooppalaisen yhteistutkinnon toteuttavuustutkimusta kuten kuvaillaan neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisesta yhteistutkintomerkistä ja seuraavista vaiheista kohti mahdollista eurooppalaista yhteistutkintoa: parannetaan Euroopan kilpailukykyä ja lisätään eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta. Tässä vaiheessa se voidaan määritellä seuraavasti: Yhteistutkinto, joka myönnetään opiskelijoille kahden tai useamman eri maihin, joista vähintään kaksi on EU:n jäsenvaltioita, sijoittautuneen korkeakoulun toteuttaman yhteisohjelman suorittamisesta. Eurooppalaisen yhteistutkinnon myöntämiseen johtava yhteisohjelma täyttää yhteiset eurooppalaiset kriteerit, ja sen laatu on taattu ESG:n ja eurooppalaisen lähestymistavan mukaisesti, mikä helpottaa automaattista tunnustamista EU:ssa. Eurooppalainen yhteistutkinto voidaan kansallisten tutkintojen viitekehysten sitä edellyttäessä sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön sen täytäntöönpanon helpottamiseksi kaikissa osallistuvien oppilaitosten maissa.

Eurooppalaisen yhteistutkinnon laatumerkintä: laatumerkintä, joka myönnetään eri maiden, joista vähintään kaksi on EU:n jäsenvaltioita, ylikansallisessa yhteistyössä toteutettaville yhteisohjelmille. Sitä voidaan käyttää brändin luomiseen, ja sillä voidaan edistää eurooppalaisten normien noudattamista ja antaa merkinnän saaneille yhteisohjelmille näkyvyyttä ja arvostusta. Laatumerkintä myönnetään toimivaltaisten akkreditointi- tai laadunvarmistusviranomaisten, kuten itseakkreditoivien yliopistojen, akkreditointielinten tai laadunvarmistuselinten, suorittaman arvioinnin ja yhteisten eurooppalaisten kriteerien perusteella.

Yhteisesti hallinnoidut toimet: allianssin ja sen jäsenkorkeakoulujen toimet, joihin allianssi on päättänyt soveltaa allianssin yhteistä sisäistä laadunvarmistusjärjestelmää.

Yhteisohjelma: eri korkeakoulujen yhdessä koordinoima ja tarjoama integroitu koulutusohjelma, joka johtaa kaksoistutkintoon, usean tutkinnon yhdistelmään tai yhteistutkintoon.

Laadunvarmistus: korkeakoulun tai laadunvarmistuselimen suorittamat sisäiset ja ulkoiset prosessit, joilla varmistetaan, että oppimisympäristöön kuuluvien ohjelmien sisältö, oppimismahdollisuudet ja järjestelyt ovat tasapuolisia ja tarkoituksenmukaisia.

Laadunvarmistustoimilla on kaksi tarkoitusta:

- **Vastuuvellisuus:** Laadunvarmistusjärjestelmän ansiosta korkeakouluyhteisö ja kansalaiset voivat luottaa siihen, että korkeakoulun toiminta on laadukasta ja standardien mukaista. Sen perusteella korkeakoululle voidaan antaa tiettyjä oikeuksia (opiskelijavalinta, tutkintojen myöntäminen ja julkisen rahoituksen saaminen).
- **Toiminnan kehittäminen:** Laadunvarmistusjärjestelmät tarjoavat myös neuvoja ja suosituksia korkeakouluille ja korkeakoulujen sisällä siitä, miten ne voisivat parantaa toimintaansa.

Laadunvarmistusjärjestelmän vastuuvollisuus ja toiminnan kehittäminen vahvistavat luottamusta korkeakoulun toimintaan. Nämä kaksi tarkoitusta tukevat sellaisen laatukulttuurin kehittämistä, jonka kaikki osapuolet opiskelijoista ja henkilöstöstä korkeakoulun johtoon ja hallintoon voivat omaksua. Termiä ”laadunvarmistus” käytetään tässä asiakirjassa kuvaamaan kaikkia jatkuvan parantamisen sykliin kuuluvia toimintoja eli sekä vastuuvollisuutta että toiminnan kehittämistä koskevia toimia.

- a) **Sisäinen laadunvarmistus:** korkeakoulujen itse suorittamat prosessit. Niitä kehitetään yleensä osana korkeakoulujen laadunvarmistusstrategiaa, jossa tunnustetaan korkeakoulujen ensisijainen vastuu koulutustarjontansa laadusta ja sen varmistamisesta.
- b) **Ulkoinen laadunvarmistus:** laadunvarmistuselinten suorittamat prosessit.
- c) **Ulkoisen laadunvarmistuksen institutionaalinen lähestymistapa:** lähestymistapa, jossa korkeakoulun on käytävä läpi ulkoinen laadunvarmistusprosessi ainoastaan oppilaitostasolla. Prosessissa arvioidaan korkeakoulun sisäisten laadunvarmistusprosessien tehokkuutta ja sitä, onko korkeakoululla riittävän kehittynyt laatukulttuuri sen oppimistarjonnan korkean laadun varmistamiseksi. Sen avulla korkeakoulu voi kehittää ja toteuttaa ohjelmia ilman tarvetta ohjelmakohtaiseen ulkoiseen laadunarviointiin (tätä kutsutaan monissa maissa itseakkreditoinniksi).
- d) **Ulkoisen laadunvarmistuksen ohjelmakohtainen lähestymistapa:** lähestymistapa, jossa kullekin yhden tai useamman korkeakoulun toteuttamalle yksittäiselle ohjelmalle (tai ohjelmajoukolle) tehdään ulkoinen laadunarviointi.

- e) **Ulkoisen laadunvarmistuksen yhdistetty lähestymistapa:** lähestymistapa, jossa korkeakoulujärjestelmässä sovelletaan ulkoiseen laadunvarmistukseen sekä institutionaalista että ohjelmakohtaista lähestymistapaa. Näin on useimmissa EU:n korkeakoulujärjestelmissä²⁵.

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen laadunvarmistusstandardit ja -ohjeet (ESG): standardit ja ohjeet korkeakoulutuksen sisäistä ja ulkoista laadunvarmistusta varten. ESG-ohjeet eivät ole laatustandardeja, eikä niissä määrätä, miten laadunvarmistusprosessit pannaan täytäntöön. Sen sijaan niissä annetaan ohjeita aloilla, jotka ovat olennaisia korkeatasoiselle koulutustarjonnalle ja oppimisympäristöille korkeakouluissa. ESG-ohjeita olisi tarkasteltava laajemmassa asiayhteydessä, johon sisältyvät tutkintojen viitekehykset, ECTS-järjestelmä ja tutkintotodistuksen liite, jotka myös osaltaan edistävät avoimuutta ja keskinäistä luottamusta eurooppalaisella korkeakoulutusalueella. ESG-ohjeet ovat saatavilla osoitteessa <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>.

²⁵ Siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanoa koskevaan komission vuoden 2023 kyselytutkimukseen annetuissa vastauksissa 14 ministeriötä ilmoitti soveltavansa ulkoisen laadunvarmistuksen yhdistettyä lähestymistapaa.